

08.01.2017

Katsaus alustoja koskeviin EU-aloitteisiin

Alustoja koskevien aloitteiden taustalla on DSM-strategia

Komissio julkaisi 6.5.2015 strategian¹ digitaalisista sisämarkkinoista. Strategia muodostaa toimenpideohjelman, jossa on kuvattu ne keskeiset toimenpiteet, joita komissio pitää tarpeellisina digitaalisten sisämarkkinoiden loppuunsaattamiseksi. Digitaalisten sisämarkkinoiden strategiaa koskeva komission väliarviointi² julkistettiin 10.5.2017. Väliarvioinnissa tarkastellaan komission toimikauden saavutuksia, korostetaan tiettyjen lisätoimien tarvetta ja vedotaan EU:n muihin toimielimiin digitaalisten sisämarkkinatavoitteiden pikaiseksi toteuttamiseksi. Edistymistilanteen lisäksi väliarvio sisältää myös uusia toimenpiteitä, joiden komissio arvioi olevan tarpeen digitaalisten sisämarkkinoiden kehittämiseksi edelleen.

DSM: https://ec.europa.eu/commission/priorities/digital-single-market_fi ja strategian väliarvio: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=COM:2017:228:FIN>

DSM-aloitteiden lyhyet kuvaukset ja käsittelytilanteet: <http://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-connected-digital-single-market>

Suomen kanta DSM välitarkasteluun:

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/E_21+2015.aspx

Alustoja, usein erityisesti amerikkalaisia Googlea, Facebookia, Amazonia, Netflixiä ja Applea koskevia aloitteita on DSM:n piirissä meneillään useita. Muistion liitteenä lyhyet kuvaukset erityisesti alustoja koskevista aloitteista ja niiden käsittelyvaiheesta.

→ Suomen yleiskantana on ollut se, että sääntelyä ei pääasiassa tulisi lisätä, eikä vanhaa/perinteistä sääntelyä tulisi ulottaa uuteen toimintaan ja näin vaikeuttaa uusien palveluiden kehittämistä (Esim. ulottamalla suoraan TV-alaa koskevaa sääntelyä tilausvideopalveluihin). Samanaikaisesti tulisi vastaavasti purkaa sääntelyä perinteisiltä toimijoilta, jolloin voitaisiin saavuttaa tasapuolinen kilpailuympäristö.

Eri aloitteet jakautuvat hallinnollisesti usealle eri sektoreille. Brysselissä aloitteita käsittelee usea pääosasto, samoin Suomessa vastuut jakautuvat usealle hallinnonalalle.

- Alustoja koskeva tiedonanto (päävastuu: TEM)
- AV-direktiivi (LVM, OKM)
- Telepaketti (LVM)
- DSM-direktiivi (OKM)
- Siirrettävyyasetus (OKM)

¹ Komission tiedonanto Digitaalisten sisämarkkinoiden strategia Euroopalle, 6.5.2015, COM(2015) 192 final, http://ec.europa.eu/priorities/digital-single-market/docs/dsm-communication_en.pdf

² COM(2017) 228 final, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:52017DC0228>

Id Versionumero

- Geoblokkausasetus (TEM)
- Epäreiluja kauppatoimia koskevat aloitteet (TEM)
- Laittoman sisällön poistoa koskeva tiedonanto (SM)
- Valeuutisia koskeva tiedonanto (aiheena koskee OKM, LVM, OM, SM, PLM)
- Datatavara vapaa liikkuvuus (LVM)
- Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi (OM, LVM)
- Digitaalitalouden oikeudenmukainen verotus (VM)

Taustakysymyksiä keskusteluun:

- *Miltä alustojen sääntely näyttää media-alan näkökulmasta?*
- *Onko löydettävissä yleistä lähestymistapaa alustoihin liittyen vai tulisiko mahdolliset ratkaisut tehdä tapauskohtaisesti, eri sektoreilla?*
- *Vaikuttaako alustasääntely myös kotimaisten toimijoiden uusien palveluiden kehittelyyn?*
- *Mikä on kaikkein suurin alustojen toiminnalle tuoma haaste ja vastaavatko meneillään olevat aloitteet tähän haasteeseen?*
- *Onko Suomen linja alustojen osalta johdonmukainen? Mitä muuttaisitte?*
- *Voidaanko alustojen sääntelyllä (mm. tekijänoikeuksien osalta) parantaa kotimaisten toimijoiden asemaa ja luoda uusia tulovirtoja?*

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö	Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 (kirjaamo) Helsinki	Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto	Puhelin 029516001	www.lvm.fi etunimi.sukunimi@lvm.fi kirjaamo@lvm.fi
----------------------------------	---	--	----------------------	--

LIITE: Alustoja koskevat aloitteet, kuvaus ja käsittelytilanne

Alustoja koskeva tiedonanto

Komission toukokuussa 2016 antaman verkkoalustoja koskevan tiedonannon³ mukaan yleissääntö on, että laatiessaan ratkaisuja verkkoalustoihin liittyviin kysymyksiin komissio ottaa huomioon seuraavat periaatteet:

- Tasapuoliset toimintaedellytykset keskenään vertailukelpoisille digitaalisille palveluille. Yleinen periaate on, että keskenään vertailukelpoisiin digitaalisiin palveluihin sovelletaan samoja tai samankaltaisia sääntöjä ottaen asianmukaisesti huomioon mahdollisuudet supistaa voimassa olevan lainsäädännön soveltamisalaa ja laajuutta.
- Verkkoalustojen vastuullinen toiminta perusarvojen suojelemiseksi.
- Avoimuus ja oikeudenmukaisuus käyttäjien luottamuksen säilyttämiseksi ja innovoinnin turvaamiseksi.
- Avoimet ja syrjimättömät markkinat datavetoisessa taloudessa.

Tiedonannossa tuotiin esiin seuraavat kaksi asiaa, jotka edellyttävät lisätoimia: oikeudenmukaisen ja innovaatioille suotuisan liiketoimintaympäristön turvaaminen ja sen varmistaminen, että verkon laitton sisältö⁴ poistetaan nopeasti ja tehokkaasti ja että verkkoalustoilla on käytössään asianmukaiset tarkastus- ja valvontatoimet⁵.

Tiedonanto: <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/FI/1-2016-288-FI-F1-1.PDF>

Suomen kanta, e-kirje: <https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Liiteasiakirja/Documents/EDK-2016-AK-68608.pdf>

AV-direktiivi

Audiovisuaalisia mediapalveluja koskevalla direktiivillä (direktiivi 2010/13/EU)⁶ on luotu pohja audiovisuaalisten mediapalvelujen eurooppalaisille sisämarkkinoille. Sillä on yhdenmukaistettu AV-alaa koskevia jäsenvaltioiden sääntöjä ja helpotettu audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjoamista kaikkialla EU:ssa alkuperämaan periaatteen pohjalta. Audiovisuaalisia mediapalveluja koskeva direktiivi sisältää nykyisellään säännöt sekä televisiolähetystoiminnalle että tilattaville audiovisuaalisille mediapalve-

³ KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN KOMITEALLE Digitaalisten sisämarkkinoiden verkkoalustat Euroopan mahdollisuudet ja haasteet. <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/FI/1-2016-288-FI-F1-1.PDF>

⁴ Esimerkiksi julkinen yllyttäminen väkivaltaan, vihaan (esim. laitton vihapuhe) tai terrorismiin ja lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvä aineisto.

⁵ Vastaavia kysymyksiä on pohdittu joissakin jäsenvaltioissa, kuten viimeksi verkkoalustoja käsittelevässä saksalaisessa valkoisessa kirjassa, jossa tuettiin EU:n tason toimia keskeisillä aloilla. (Saksan liittovaltion valtiovain- ja energiainisteriö: valkoinen kirja digitaalisista alustoista, maaliskuu 2017).

⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/13/EU, annettu 10 päivänä maaliskuuta 2010, audiovisuaalisten mediapalvelujen tarjoamista koskevien jäsenvaltioiden tiettyjen lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta (audiovisuaalisia mediapalveluja koskeva direktiivi). Direktiivi on saatettu Suomessa voimaan pääosin tietoyhteiskuntakaaren sisältyvillä säännöksillä.

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö	Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 (kirjaamo) Helsinki	Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto	Puhelin 029516001	www.lvm.fi etunimi.sukunimi@lvm.fi kirjaamo@lvm.fi
----------------------------------	---	--	----------------------	--

luille. Komissio antoi toukokuussa 2016 ehdotuksen audiovisuaalisia mediapalveluita koskevan direktiivin muuttamisesta vaihtuvien markkinarealiteettien vuoksi.

Ehdotuksen keskeinen sisältö alustojen osalta:

Komission alkuperäisen ehdotuksen mukaan AV-direktiivin soveltamisalaa laajennettaisiin Youtuben kaltaisiin suuriin videonjakoalustoihin siten, että videonjakoalustoja koskisivat alaikäisten suojelua ja vihapuhetta koskevat artiklat. Jäsenvaltiot velvoitettaisiin jatkossa varmistamaan, että videonjakoalustat ottavat vastuualueellaan mieluiten yhteissäätelyn keinoin käyttöön asianmukaiset toimenpiteet i) alaikäisten suojelemiseksi haitalliselta sisällöltä⁷ ja ii) kaikkien kansalaisten suojelemiseksi väkivaltaan tai vihaan yllyttämiseltä. Asianmukaiset toimenpiteet on määritelty direktiivissä vaihtoehtoisten toimenpiteiden listana, joka pitää sisällään muun muassa käyttäjien suorittaman raportoinnin tai liputuksen, ikärajaluokitukset ja käyttäjien tekemän sisällönarvioinnin. Jäsenvaltioita sitovat edelleen sähköistä kaupankäyntiä koskevat direktiivin säännökset välittäjien vastuuvapaudesta. Näin ollen jäsenvaltiot eivät voisi asettaa palveluntarjoajille yleistä velvollisuutta valvoa sisältöä tai pyrkiä aktiivisesti saamaan selville laitonta toimintaa osoittavia tosiasioita, tämän kuitenkin estämättä valvontavaatimusten käyttöönottoa määrättyissä tapauksissa (sähköistä kaupankäyntiä koskevan direktiivin 15 artikla).

Suomi on lähtökohtaisesti vastustanut direktiivin soveltamisalan laajentamista videonjakoalustoihin erityisesti siitä syystä, että direktiivin soveltamisalaan kuuluu tällä hetkellä vain sellaisia av-palveluita, joissa palveluntarjoajalla on ohjelmasisällöstä toimituksellinen vastuu. AV-direktiivi on sektorikohtainen direktiivi, jolla ei voida ratkaista kaikkia sähköiseen viestintään liittyviä ongelmia. Ehdotettu videonjakoalustoja koskevan sääntelyn valvonta on vaikeaa ja lisää kansallisten viranomaisten hallinnollista taakkaa. Yhtenäisen eurooppalaisen kriteeristön luominen alaikäisille haitallisen sisällön ja vihapuheen määrittelylle sekä yhtenäisten soveltamiskäytäntöjen aikaansaaminen olisi haastavaa. Suomi on katsonut, että videonjakoalustojen valvonnan sijaan tulisi korostaa kriittisen medialukutaidon ja mediakasvatuksen edistämistä jäsenvaltioissa.

Neuvosto hyväksyi yleisnäkemyksen AV-direktiivistä 23.5.2017 kulttuurineuvostossa, Suomi äänesti tällöin kuuden like-minded-maan kanssa esitystä vastaan erityisesti alustoja koskevan sääntelyn johdosta, mutta jäi äänestyksessä vähemmistöön. Neuvoston yleisnäkemyksessä direktiivin soveltamisalaa on laajennettu komission alkuperäistä ehdotusta pidemmälle ulottamalla sääntely koskemaan myös pienempiä videonjakoalustoja ja sosiaalisen median palveluiden audiovisuaalisia sisältöjä sekä terroristista sisältöä. Alaikäisten suojelua ja vihapuhetta koskevien artikloiden lisäksi alustoja koskisivat neuvoston yleisnäkemyksen mukaan myös mainonnan yleiset säännöt, kuten tupakkamainonnan kieltö (artikla 9).

Viron EU-puheenjohtajuuskaudella käytiin AV-direktiivistä viidet trilogineuvottelut neuvoston, parlamentin ja komission välillä. Neuvotteluissa on edetty hitaasti ja neuvoston ja parlamentin välillä on ollut paljon näkemuseroja käsiteltävänä olleista artikloista. Alustoja koskeva sääntely on vielä käsittelemättä. Neuvotteluja jatketaan nyt Bulgarian puheenjohtajuuskaudella ja tavoitteena on päästä sopuun kevään aikana.

⁷ Tarkistetussa direktiivissä saatettaisiin alaikäisten suojelua koskevat normit samoille linjoille televisiolähetysissä ja tilattavissa palveluissa. Tarkistetun direktiivin 12 artiklassa edellytettäisiin, että ohjelmat, jotka voivat haitata alaikäisten fyysistä, henkistä tai moraalista kehitystä, ovat saatavilla vain sellaisella tavalla, etteivät alaikäiset normaalisti kuule tai näe niitä. Tämä pätee riippumatta siitä, tarjoavatko tällaisia ohjelmia televisio toiminnan harjoittajat vai tilattavien mediapalvelujen tarjoajat.

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö	Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 (kirjaamo) Helsinki	Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto	Puhelin 029516001	www.lvm.fi etunimi.sukunimi@lvm.fi kirjaamo@lvm.fi
----------------------------------	---	--	----------------------	--

Ehdotus suomeksi:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016PC0287&from=EN>

Ehdotuksen tilanne:

<http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?reference=2016/0151%28COD%29&l=en> ja <http://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-connected-digital-single-market/file-audiovisual-media-framework/12-2017>

Telepaketin OTT-säätely

EU:ssa sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja koskee laaja direktiivipaketti, jolla on luotu yhdenmukainen säätelyjärjestelmä sähköisille viestintäverkoille (mm. kiinteät ja langattomat puhelin- ja laajakaistaverkot) sekä näihin liittyville viestintäpalveluille.⁸ Säännösten uudistamiseksi komissio antoi osana DSM-strategiaa ehdotukset uudeksi direktiiviksi sekä säätelyviranomaisten yhteistyöelintä BEREC:iä koskevaksi asetukseksi 14.9.2016.⁹ Direktiiviehdotus koskee viestintäverkkojen ja radiotaajuuksien käyttöä, yleispalveluvelvoitteita, sähköisiä viestintäpalveluja, numerointia ja sähköisen viestinnän viranomaisia ja hallintojen lähentämistä. Suomen kantana on ollut, että EU:n digitaalisten sisämarkkinoiden edistäminen on erittäin kannatettava tavoite, eikä sitä tulisi vesittää raskaalla uudella säätelyllä. Sen sijaan vanhentuneen EU-säätelyn purkaminen olisi tärkeää.

Direktiiviehdotuksen keskeisenä tavoitteena on kodifioida säädökset ja päivittää voimassa olevaa säätelykehystä, edistää nopeiden kiinteiden ja langattomien datayhteyksien saatavuutta. Direktiivi korvasi sähköisen viestinnän puitedirektiivin (kansallisen säätelyviranomaisen tehtävät, toiminnan periaatteet, yleiset säätelyn puitteet), käyttöoikeusdirektiivin (viestintäverkkojen ja niiden liitännäistoimintojen käyttöoikeudet ja yhteenliittäminen), valtuutusdirektiivin (radiotaajuuksien ja numeroiden käyttöoikeuksien myöntäminen) sekä yleispalveludirektiivin (käyttäjien oikeudet, yleispalvelu).

Neuvoston pysyvien edustajien komitea (Coreper) myönsi 11.10.2017 puheenjohtajalle yksimielisesti mandaatin trilogi-neuvottelujen käynnistämiseksi Euroopan parlamentin kanssa. Ensimmäiset tunnus-televat trilogi-neuvottelut käytiin 25.10.2017. Seuraavat trilogi-neuvottelut käytiin 6.12.2017, jolloin käsiteltiin erityisesti direktiiviehdotuksen taajuussäännöksiä. Puheenjohtajan tavoitteena on direktiivin valmiiksi saaminen vuoden 2018 puoleenväliin mennessä. Suomen kannalta direktiiviehdotus on edennyt neuvoston käsittelyssä oikeaan suuntaan taajuuksia (spectrum policy) ja viestintäverkkoja (access regulation) koskevien ehdotusten osalta. Sen sijaan palveluja (services) koskeviin ehdotuksiin liittyy merkittäviä haasteita esimerkiksi viestintäpalvelujen ylisäätelyn näkökulmasta. Parlamentin kanta taas sisältää Suomen kannalta toisaalta kannatettavia ja osin taas erittäin ongelmallisia muutosehdotuksia.¹⁰

⁸ Kansallisesti säännökset sisältyvät nykyään pääasiassa tietoyhteiskuntakaareen.

⁹ Kyse on ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi ja asetukseksi ja komission tiedonannosta (EU:n sähköisen viestinnän säätelyn uudistamista koskevat ehdotukset). EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI eurooppalaisesta sähköisen viestinnän säännöstöstä (uudelleen laadittu toisinto) <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/ALL/?uri=CELEX:52016PC0590>

¹⁰ Valtioneuvosto antoi 8.12.2016 eduskunnalle U-kirjelmän. Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta antoi 10.3.2017 lausunnon, jossa se ilmoitti yhtyvänsä valtioneuvoston kantaan. Lisäksi valtioneuvosto toimitti 19.10.2017 eduskunnalle jatkoselvityksen (UJ 29/2017 vp), jossa esitettiin kantoja parlamentin ehdotuksissa esitettyihin kokonaan uusiin säännöksiin. Liikenne- ja viestintävaliokunta antoi lausuntonsa 17.11.2017 (LiVL 27/2017 vp).

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö	Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 (kirjaamo) Helsinki	Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto	Puhelin 029516001	www.lvm.fi etunimi.sukunimi@lvm.fi kirjaamo@lvm.fi
----------------------------------	---	--	----------------------	--

Kehityksen myötä perinteisten televiestintäoperaattoreiden kilpailijoiksi on tullut aiemmin tuntemattomia markkinatoimijatyyppejä, jotka tarjoavat internetissä paljon erilaisia sovelluksia ja palveluja, viestintäpalvelut mukaan lukien. Neuvoston neuvotteluvaltuutuksessa¹¹ laajennetaan sähköisten viestintäpalvelujen loppukäyttäjien oikeuksia koskevien säännösten soveltamisalaa. Sitä on laajennettu komission alkuperäiseen ehdotukseen verrattuna siten, että ne velvoittavat perinteisten teleyritysten lisäksi myös ns. OTT-palvelujen tarjoajia (numeroista riippumattomat henkilöiden väliset viestintäpalvelut, kuten Whatsapp, Outlook ja Snapchat).

Tämä on suuri muutos nykyisiin sääntöihin, joihin kuuluu vain tiettyyn numeroon yhdistetyt perinteiset palvelut, kuten tekstiviestit ja kiinteää ja matkapuhelinverkkoa käyttäen soitetut puhelut. Palvelun tietyt ominaisuudet kuten se, maksaako käyttäjä palvelusta, määrittävät jossain määrin sen, mitä sääntöjä sovelletaan. Lisäksi neuvotteluvaltuutukseen kuuluu eräänlainen tarkistusmekanismi, jolla pyritään varmistamaan, että loppukäyttäjän oikeudet pysyvät ajan tasalla liiketoimintamallien ja kuluttajakäyttäytymisen muuttuessa nopeasti. Suomi olisi pitänyt parempana lähestymistapana sitä, että tasapuolinen sääntely-ympäristö OTT-palvelujen ja perinteisempien viestintäpalvelujen välillä toteutettaisiin voimassa olevien direktiivien vanhentuneita ja verrattain raskaita säännöksiä purkamalla ja enenevästi palvelu- ja sektorikohtaisesta kuluttajansuojasääntelystä yleiseen kuluttajansuojasääntelyyn siirtymällä.

Useat jäsenvaltiot ovat vastustaneet loppukäyttäjän oikeuksia koskevan sääntelyn täysharmonisointia. Yleispalveluvelvoitteiden osalta voimassaoleva sääntely jatkuisi eli yleispalveluksi voitaisiin edelleen määrätä yleisöpuhelin- ja puhelinluetteloiden tarjonta. Yleispalveluvelvoitteiden kustantamiseen voitaisiin velvoittaa myös ns. OTT-toimijat.

Tiedote: sähköisen viestinnän alan uusista säännöistä (11.10.2017)

<http://www.consilium.europa.eu/fi/press/press-releases/2017/10/11/new-eu-telecoms-rules/>

Suomen kanta: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Lausunto/Sivut/LiVL_27+2017.aspx

Ehdotuksen tilanne: <http://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-connected-digital-single-market/file-electronic-communications-code/12-2017>

Tekijänoikeus DSM-direktiivi¹², erityisesti kustantajien tekijänoikeus

Direktiiviehdotuksen 11 ja 12 artiklassa i) laajennetaan direktiivin 2001/29/EY 2 artiklassa ja 3 artiklan 2 kohdassa vahvistettuja oikeuksia lehtijulkaisujen kustantajiin näiden julkaisujen digitaalista käyttöä varten¹³ ja ii) säädetään jäsenvaltioiden mahdollisuudesta antaa kaikille kustantajille mahdollisuus vaatia osuutta korvauksesta, joka koskee poikkeuksen nojalla tapahtuneita käyttäjiä.¹⁴

¹¹ Eurooppalainen sähköisen viestinnän säännöstö – neuvoston neuvotteluvaltuutuksen teksti <http://www.consilium.europa.eu/media/23922/171011-telecom-cocuncil-mandate.pdf>

¹² Euroopan komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi tekijänoikeudesta digitaalisilla sisämarkkinoilla (DSM-direktiivi, COM(2016) 593), <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/FI/1-2016-593-FI-FI-1.PDF>, julkaistu 14.9.2016. Asiakirja sisältää komission ehdotukset EU:n tekijänoikeuslainsäädännön modernisoimisesta digitaalisilla sisämarkkinoilla.

¹³ Direktiiviehdotuksen mukaan näillä oikeuksilla ei lehtijulkaisuihin sisältyvien teosten ja muun aineiston osalta muuteta unionin lainsäädännössä tekijöille ja muille oikeudenhaltijoille säädettyjä oikeuksia eikä millään tavoin vaikuteta niihin. Tällaisiin oikeuksiin ei voida vedota näitä tekijöitä ja muita oikeudenhaltijoita vastaan, eikä erityisesti voida viedä niiltä

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö	Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	www.lvm.fi
	Eteläesplanadi 16	PL 31	029516001	etunimi.sukunimi@lvm.fi
	(kirjaamo)	00023 Valtioneuvosto		kirjaamo@lvm.fi
	Helsinki			

Direktiiviehdotuksen 11 artiklan mukaisesti jäsenvaltioiden tulisi myöntää lehtijulkaisujen kustantajille (press publishers) tekijänoikeuden lähioikeuden tyyppinen oikeus niiden sisältöjen hyödyntämiseen sähköisesti verkossa (lehtijulkaisujen suoja digitaalisten käyttöjen osalta). Ehdotuksen perusteluissa todetaan, että koska kustantajat nyt ensimmäistä kertaa tunnustetaan laillisesti oikeudenhaltijoiksi, kun kyseessä on niiden sisällön käyttö verkkopalveluissa, niiden neuvotteluasema parantuisi suhteessa niihin, jotka käyttävät tällaista sisältöä tai tarjoavat sen saataville ja ne voisivat myös paremmin torjua piratismia.

Valtioneuvosto ei ole pitänyt 11 artiklassa ehdotettua lehtijulkaisujen suoja digitaalisten käyttöjen (ns. kustantajien tekijänoikeus) osalta välttämättä tarkoituksenmukaisimpana keinona ehdotuksen tavoitteen saavuttamiseksi. Tavoitteena on erityisesti parantaa kustantajien neuvotteluasemaa mm. digitaalisia palveluita tarjoavien ja uutisia koostavien toimijoiden kanssa.

Lisäksi direktiiviehdotuksen 13 artiklassa vahvistettaisiin velvoite, joka koskee tietoyhteiskunnan palvelutarjoajia, jotka tallentavat suuria määriä palveluiden käyttäjien verkkoon lataamia teoksia ja muuta aineistoa ja tarjoavat pääsyn niihin. Ehdotetun velvoitteen mukaan palvelutarjoajien on toteutettava asianmukaisia ja oikeasuhteisia toimenpiteitä varmistaakseen oikeudenhaltijoiden kanssa tehtyjen sopimusten toiminnan ja estääkseen oikeudenhaltijoiden kanssa yhteistyössä nimeämän sisällön saatavuuden palveluissaan. 13 artiklassa siis lisättäisiin alustojen vastuuta; niiden olisi ryhdyttävä monitorimaan sisältöä estääkseen sellaisten teosten ja muun aineiston saannin, jotka oikeudenhaltijat ovat yhteistyössä palvelutarjoajien kanssa nimenneet.

DSM-direktiivin käsittely etenee tällä hetkellä kahta rinnakkaista linjaa. Euroopan parlamentissa on käynnissä valiokuntakäsittely, jossa eri valiokunnat antavat lausuntonsa direktiivistä. Direktiiviä käsittelevän päävaliokunnan eli oikeudellisten asioiden valiokunnan (JURI) odotetaan äänestävän direktiiviehdotuksesta vuoden 2018 alussa. Samaan aikaan Euroopan neuvosto eli Euroopan unionin jäsenmaat käyvät keskenään neuvotteluja, joissa keskustellaan eri jäsenmaiden näkemyksistä ja kannoista. Parlamentin ja jäsenmaiden neuvotteluiden tuloksena syntyy kaksi versiota direktiiviehdotuksesta, ja näiden valmistuttua alkaa trilogivaihe, jossa muovataan lopullinen ehdotus direktiivin eri artikloista.

Suomen kanta: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kirjelma/Sivut/U_63+2016.aspx ja https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Lausunto/Sivut/SiVL_5+2017.aspx

Tilanne:

[http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?reference=2016/0280\(COD\)&l=en#keyEvents](http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?reference=2016/0280(COD)&l=en#keyEvents)

oikeutta hyödyntää teoksiaan ja muuta aineistoa riippumatta siitä lehtijulkaisusta, johon ne on sisällytetty Direktiivin 2001/29/EY 5–8 artiklaa ja direktiiviä 2012/28/EU sovelletaan soveltuvin osin artiklassa tarkoitettuihin oikeuksiin. Lisäksi artiklassa tarkoitettujen oikeudet sammuvat ehdotuksen mukaan 20 vuoden kuluttua lehtijulkaisun julkaisemisesta. Tämä määräaika on laskettava julkaisupäivää seuraavan vuoden tammikuun ensimmäisestä päivästä.

¹⁴ Jäsenvaltiot voivat direktiiviehdotuksen mukaan säätää, että kun tekijä on siirtänyt tai lisensoinut oikeuden kustantajalle, tällainen siirto tai lisenssi muodostaa riittävän oikeudellisen perusteen, jotta kustantaja voi vaatia osaa korvauksesta, joka koskee teoksen käyttöä siirrettyä tai lisensoitua oikeutta koskevan poikkeuksen tai rajoituksen nojalla. Tällainen siirto tai lisenssi muodostaa riittävän oikeudellisen perusteen, jotta kustantaja voi vaatia osaa korvauksesta, joka koskee teoksen käyttöä siirrettyä tai lisensoitua oikeutta koskevan poikkeuksen tai rajoituksen nojalla.

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö	Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 (kirjaamo) Helsinki	Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto	Puhelin 029516001	www.lvm.fi etunimi.sukunimi@lvm.fi kirjaamo@lvm.fi
----------------------------------	---	--	----------------------	--

Asetus verkkosisältöpalvelujen rajatylittävästä siirrettävyydestä sisämarkkinoilla (ns. siirrettävyyasetus)

Euroopan komissio julkaisi 9.12.2015 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi verkkosisältöpalvelujen rajat ylittävän siirrettävyyden varmistamisesta sisämarkkinoilla (COM(2015) 627 final¹⁵). Ehdotuksen tavoitteena oli varmistaa, että kuluttajilla on pääsy laillisesti hankkimaansa tilauspalveluun matkustaessaan EU:n alueella. Asetusehdotus liittyy komission tiedonantoon " Tähtäimessä nykyaikaisempi, eurooppalaisempi tekijänoikeusjärjestelmä" (COM(2015) 626 final¹⁶), jossa kuvailtiin komission tulevat toimenpiteen tekijänoikeuksien modernisoimiseksi.

Asetus on hyväksytty ja uusia sääntöjä aletaan soveltaa 1. huhtikuuta 2018. Niillä otetaan käyttöön oikeus käyttää tilattua sisältöä ulkomailta ilman lisämaksuja.

Asetuksen myötä jatkossa kuluttajat, jotka ovat maksaneet verkkosisältöpalveluista kotimaassaan, voivat käyttää niitä vieraillessaan toisessa EU-maassa. Uutta asetusta sovelletaan kaikkiin maksullisiin verkkosisältöpalveluihin.¹⁷ Verkkopalveluiden rajat ylittävän siirrettävyyden nykyiset esteet johtuvat siitä, että tekijänoikeudella suojatun sisällön, kuten audiovisuaalisten teosten ja suosituimpien urheilutapahtumien, lähetysoikeudet on usein lisensoitu alueellisesti. Verkkopalveluiden tarjoajat voivat valintansa mukaan palvella vain tiettyjä markkinoita. Rajat ylittävän siirrettävyyden tarjoaminen ei aiheuta lisämaksuja.

Asetus on rakennettu siten, että maksullisen sisältöpalvelun tarjoajan on mahdollistettava palvelun käyttö toisissa EU-valtioissa, kun kuluttaja oleskelu niissä on tilapäistä. Uusilla toimenpiteillä varmistetaan siten asuinmaassa laillisesti hankitun tai tilatun sisällön yhtäläinen saatavuus ulkomailta esimerkiksi loman, työmatkan tai tietyn aikaa kestävä opiskelun aikana. Tilapäinen oleskelu on asetuksessa määritelty kuluttajan ajaltaan rajoitetuksi oleskeluksi muussa kuin kotivaltiossa, mutta tarkkaa aikamäärettä määritelmään ei sisälly.

Väärinkäytösten välttämiseksi palveluntarjoajat tarkistavat tilaajien asuinmaan. Palveluntarjoajalla on oikeus lopettaa pääsy sähköiseen palveluun, jos tilaaja ei voi todistaa, missä EU-maassa hän asuu. Tekijänoikeuksien haltijat voivat kuitenkin antaa luvan käyttää sisältöään ilman tilaajan asuinmaan tarkistamista. Asetuksen mukaan sisältösopimusten siirrettävyyttä rajoittavat määräykset ovat pätemättömiä. Tämä on keskeinen uudistus, joka poistaa esteen tarjota kuluttajille palvelua EU:n alueella rajoituksetta. Palvelun siirrettävyyttä ei saa hinnoitella erikseen, vaan sen tulee sisältyä palvelun käytöstä perittävään normaalihintaan.

Asetusteksti: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/PE-9-2017-INIT/fi/pdf>

Geoblokkauasetus

Neuvoston puheenjohtajamaa Viro ja Euroopan parlamentti pääsivät yhteisymmärrykseen perusteettoman geoblokkauksen kieltämisestä marraskuussa 2017. Ehdotetulla asetuksella geoblokkauksesta pyritään poistamaan syrjintä, joka perustuu asiakkaiden kansallisuuteen tai asuin- ja si-

¹⁵ Ehdotus <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2015/FI/1-2015-627-FI-F1-1.PDF>

¹⁶ Tiedonanto <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2015/FI/1-2015-626-FI-F1-1.PDF>

¹⁷ Maksuttomat palvelut, esimerkiksi tiettyjen yleisradiotoiminnan harjoittajien tarjoamat palvelut, voivat myös hyötyä asetuksesta edellyttäen, että niiden tarjoajat tarkistavat tilaajiensa asuinpaikan.

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö	Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 (kirjaamo) Helsinki	Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto	Puhelin 029516001	www.lvm.fi etunimi.sukunimi@lvm.fi kirjaamo@lvm.fi
----------------------------------	---	--	----------------------	--

joittautumispaikkaan. Asetus on vielä hyväksyttävä molemmissa toimielimissä. Geoblokkaus on syrjivä käytäntö, joka estää verkkoasiakkaita saamasta tai hankkimasta tuotetta tai palvelua jossain toisessa jäsenmaassa sijaitsevalta verkkosivustolta.

Komissio toimitti alkuperäisen ehdotuksensa neuvostolle ja Euroopan parlamentille 25. toukokuuta 2016. Ehdotuksen yhteydessä esitettiin täydentävät lainsäädäntöehdotukset rajat ylittävistä pakettipalveluista ja kuluttajansuojaa koskevasta yhteistyöstä annetun asetuksen tarkistamisesta. Tavoitteena on edistää aitojen digitaalisten sisämarkkinoiden toteutumista.

Tarkoitus ja soveltamisala

Tuleva asetus estää kuluttajien ja yritysten syrjinnän hintojen, myynnin tai maksuehtojen osalta niiden ostaessa tuotteita ja palveluita toisesta EU-maasta. Asetuksen soveltamisalaan eivät lopulta kuulu sellaiset palvelut, joiden keskeinen piirre on pääsyn tarjoaminen tekijänoikeudella suojattuihin teoksiin tai tekijänoikeudella suojattujen teosten myynti aineettomassa muodossa, kuten musiikin suoratoistopalvelut, sähkökirjat, verkkopelit ja ohjelmistot.

Komissio tulee kuitenkin tarkastelemaan tätä kysymystä uudelleen. Palveludirektiivin mukaisesti myös rahoitus-, audiovisuaali-, liikenne-, terveydenhuolto- ja sosiaalialan palvelut on suljettu uuden asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle. Uudet säännöt ovat yhteensopivia muun voimassaolevan rajat ylittävään myyntiin sovellettavan EU-lainsäädännön, kuten tekijänoikeutta koskevien sääntöjen ja yksityisoikeudellista yhteistyötä koskevan EU-lainsäädännön kanssa.

Uusien sääntöjen mukaan on kolme tapausta, joissa elinkeinonharjoittajat eivät voi syrjiä asiakkaita yleisten ehtojen ja edellytysten osalta, hinnat mukaan lukien. Nämä ovat tapaukset, joissa elinkeinonharjoittaja:

1. myy tavaroita, jotka toimitetaan jäsenmaahan, johon elinkeinonharjoittaja tarjoaa toimituksia, tai noudetaan paikasta, joka on sovittu asiakkaan kanssa
2. tarjoaa sähköisiä palveluja, kuten pilvipalveluja, tiedonvarastointipalveluja, verkkosivustojen ylläpitoa tai palomuurien ylläpitoa
3. tarjoaa palveluja, jotka asiakas vastaanottaa maassa, jossa elinkeinonharjoittaja toimii, kuten hotellimajoitus, urheilutapahtumat, autonvuokraus tai musiikkifestivaalien tai huvipuistojen pääsyliput

Toisin kuin syrjivää hinnoittelua, hintojen eriyttämistä ei kielletä, joten elinkeinonharjoittajilla on vapaus tarjota toisistaan poikkeavia yleisiä ehtoja, myös hintoja, ja kohdentaa tarjontaansa tietyille asiakasryhmille tietyillä alueilla.¹⁸

Asiakkaiden perusteeton syrjintä maksutavan perusteella kielletään. Elinkeinonharjoittaja ei saa soveltaa asiakkaisiin erilaisia maksuehtoja kansallisuuden, asuinpaikan tai sijoittautumispaikan perusteella. Elinkeinonharjoittaja ei saa estää tai rajoittaa asiakkaiden pääsyä verkkorajapintaansa kansallisuuden

¹⁸ Lisäksi elinkeinonharjoittajia ei velvoiteta toimittamaan tavaroita asiakkaille sen jäsenmaan ulkopuolella, johon ne tarjoavat toimituksia.

Id Versionumero

tai sijoittautumispaikan perusteella. Jos elinkeinonharjoittaja estää pääsyn tai rajoittaa pääsyä tai ohjaa asiakkaan verkkorajapinnan eri versioon, asia on perusteltava selkeästi. Pääsääntöisesti uutta asetusta sovelletaan ensisijaisesti mahdollisessa ristiriitatilanteessa kilpailulainsäädäntöön nähden.¹⁹ Komissio arvioi uusien sääntöjen vaikutusta sisämarkkinoihin kahden vuoden kuluttua niiden voimaantulosta. Arvioinnissa käsitellään myös mahdollisuutta soveltaa uusia sääntöjä tiettyihin sähköisiin palveluihin, jotka tarjoavat tekijänoikeudella suojattua sisältöä, kuten ladattavaa musiikkia, sähkökirjoja, tietokoneohjelmia ja verkkopelejä.

Tilanne ja voimaantulo: <http://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-connected-digital-single-market/file-geo-blocking>

Neuvoston ja Euroopan parlamentin on annettava hyväksyntänsä asetusehdotukselle lähikuukausina. Kun asetus on hyväksytty virallisesti, se julkaistaan EU:n virallisessa lehdessä. Sen soveltaminen aloitetaan yhdeksän kuukauden kuluttua julkaisemisesta.

Epäreiluja platform-to-business kauppatapoja koskevat DSM-aloitteet

Alustoja koskevassa tiedonannossa (25.5.2016) komissio ilmoitti toteuttavansa tiedonkeruututkimuksen koskien yritykseltä yritykselle (B2B) käytäntöjä verkkoalustojen alalla, sillä tietyt verkkoalustojen yrityskäyttäjät, kuten sovelluskauppoja käyttävät sovelluskehittäjät ja verkkokaupan jälleenmyyjät, saattavat kokea alustoilta epäreilua kohtelua, jolla voi olla negatiivisia vaikutuksia innovointiin ja Euroopan talouden laajentumiseen.

Digitaalisten sisämarkkinoiden strategiaa koskevassa komission väliarvioinnissa toukokuussa 2017 komissio ilmoitti valmistelewansa vuoden 2017 mennessä toimenpiteitä, jolla puututaan alustojen ja yritysten välisissä suhteissa havaittuihin epäterveisiin sopimuslausekkeisiin ja kauppatapeihin.

Komission aiheesta tekemä tutkimus: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/04c75b09-4b2b-11e7-aea8-01aa75ed71a1/language-en>

<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/platforms-to-business-trading-practices>

Laittoman sisällön poistoa koskeva tiedonanto

Digitaalisten sisämarkkinoiden strategiaa koskevassa komission väliarvioinnissa komissio ilmoitti julkaisevansa vuoden 2017 loppuun mennessä laittoman sisällön poistoa koskevan ohjeistuksen. Komissio antoi tiedonannon "Laitonta verkkosisältöä vastaan, lisää vastuuta verkkoalustoille" 28.9.2017. Tiedonannossa on määritetty suuntaviivoja ja periaatteita eritoten verkkoalustojen ylläpitäjille laittoman verkkosisällön hävittämiseksi verkkoalustojen vapaaehtoisuuteen perustuen. Tiedonantoa on käsitelty mm. komission digitaalisten sisämarkkinoiden strategiaryhmässä ja verkkokaupan asiantuntijaryhmässä.

¹⁹ Hankkijoiden oikeus edellyttää aktiivisen myynnin rajoittamista pysyy kuitenkin ennallaan. EU:n kilpailulainsäädännössä tehdään ero passiivisen myynnin (kun myynti tapahtuu oma-aloitteisesti tehtyjen tilausten perusteella) ja aktiivisen myynnin välillä (kun myyjät ovat aktiivisesti yhteydessä asiakkaisiin). Passiivisen myynnin rajoitukset katsotaan yleensä kilpailulainsäädännön vastaisiksi, kun taas aktiivisen myynnin rajoitukset ovat yleinen käytäntö, joka perustuu kaupalliseen vapauteen.

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö	Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 (kirjaamo) Helsinki	Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto	Puhelin 029516001	www.lvm.fi etunimi.sukunimi@lvm.fi kirjaamo@lvm.fi
----------------------------------	---	--	----------------------	--

Tiedonanto sisältää eritoten verkkoalustoille osoitettuja suosituksia ja periaatteita toiminnan tehostamiseksi laittoman verkkosisällön tunnistamiseksi ja poistamiseksi. Komissio on ottanut tiedonannossa laaja-alaisen näkökulman laittomaan verkkosisältöön. Verkossa levitettävän terroristisen materiaalin, lapsen seksuaalisen hyväksikäyttöön liittyvän materiaalin ja vihapuheen ohella tiedonannossa laittomaan sisältöön sisällytetään myös mm. tekijänoikeuksia rikkova verkkosisältö. Komissio on huomionnut, että laittoman verkkosisällön käsittelyssä voi osa-alueesta riippuen olla eroja, mutta EU-tasolla ns. sähkökauppadirektiivi (2000/31/EC) sisältää yleiset lainsäädännölliset puitteet laittoman sisällön poistamiseksi verkosta.

Direktiivissä on säännöksiä tietojen tallentavien sähköisten alustojen (ns. hostingpalvelu) vastuuvapaudesta tietyin edellytyksin alustoille tallennetun lainvastaisen sisällön osalta. Tämän vuoksi komissio on pitänyt perusteltuna valitsemaansa lähestymistapaa.²⁰ Laittomaan verkkosisältöön puututaan tällä hetkellä niin sitovien lainsäädäntöinstrumenttien kautta (mm. terrorismidirektiivi sekä EU:ssa käsittelyssä olevien tekijänoikeuteen ja audiovisuaaliseen mediaan liittyvän lainsäädännön uudistusprosessien yhteydessä ehdotetut toimenpiteet), kuin ei-sitovien toimien kautta (esim. erilaiset menettelyohjeet, yhteisymmärryspöytäkirjat, terroristiseen propagandaan liittyvän EU Internet Forumin työ).

Komissio huomauttaa, että laittoman verkkosisällön poistamiseen ei ole olemassa EU-tasolla harmonisoitua ja yhtenäistä lähestymistapaa, vaan asian käsittely riippuu jäsenvaltiosta, poistettavasta sisällöstä ja verkkoalustasta. Yhtenäistä lähestymistapaa ei ole esimerkiksi liittyen käyttäjien ja muiden tahojen mahdollisuuteen tehdä alustalle ilmoituksia laittomasta sisällöstä ja näiden ilmoitusten käsittelystä. Komissio näkisikin yhtenäisemmän linjan paitsi helpottavan laittomaan verkkosisältöön puuttumista myös hyödyttävän digitaalisten sisämarkkinoiden kehittymistä. Komissio kuitenkin painottaa, että se, mikä on laitonta (verkkosisältöä), määritellään EU-tason erityislainsäädännöllä sekä kansallisella lainsäädännöllä eikä tätä ole tarvetta harmonisoida.

Tiedonannon suositukset koskevat tiedonannon mukaan (sivu 5) verkkoalustoja ja etenkin näiden alustojen tarjoamia säilytyspalveluja (ns. hosting services). Tiedonannon mukaan tällaisia säilytyspalveluja voivat olla esimerkiksi verkossa toimivat markkinapaikat, videonjakoalustat, sosiaaliset verkostot, blogaus- tai arvostelusivustot tai uutissivustoilla käyttäjien kommentteille varatut tilat.

Komission esitykset pääpiirteittäin

Komissio on esittänyt suuntaviivoja ja periaatteita mm. seuraavilla osa-alueilla 1) laittoman verkkosisällön havaitseminen ja siitä ilmoittaminen, 2) laittoman verkkosisällön poistaminen ja 3) laittoman verkkosisällön toistuvan lataamisen estäminen.

1. **Laittoman verkkosisällön havaitsemisen ja ilmoittamisen osalta** komissio esittää toimenpiteitä, joita verkkoalustojen, toimivaltaisten viranomaisten ja käyttäjien tulisi tehdä laittoman verkkosisällön havaitsemiseksi nopeasti ja tehokkaasti. Komissio pitää tärkeänä, että verkkoalustoja ylläpitävien tahojen tulisi systemaattisesti tehostaa yhteistyötään toimivaltaisten viranomaisten kanssa esimerkiksi luomalla yhteyshenkilöiden verkosto ja digitaalinen alusta tämän yhteistyön ylläpitämiseksi. Jäsenvaltioiden tulisi varmistaa, että tuomioistuimet kykenevät te-

²⁰ Sähkökauppadirektiivi on pantu täytäntöön Suomessa säännöksillä, jotka sisältyvät nykyisin tietoyhteiskuntakaaren (917/2014) 22 lukuun.

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö	Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 (kirjaamo) Helsinki	Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto	Puhelin 029516001	www.lvm.fi etunimi.sukunimi@lvm.fi kirjaamo@lvm.fi
----------------------------------	---	--	----------------------	--

hokkaasti reagoimaan laittomaan verkkosisältöön sekä varmistaa viranomaisten välinen rajat ylittävä yhteistyö.

Laittomaan verkkosisältöön liittyvien ilmoitusten osalta komissio myös kehottaa verkkoalustoja tekemään läheistä yhteistyötä ns. luotettavien ilmoittajien (trusted flaggers) kanssa, joiden ilmoitukset laittomasta verkkosisällöstä tulisi käsitellä nopeutetusti. Tässä yhteistyössä tärkeää olisi komission näkemyksen mukaan vastavuoroinen tiedonvaihto ilmoituksista, jotta laittoman sisällön poistamista koskevaa prosessia voitaisiin arvioida ja kehittää. Esimerkkeinä ns. luotettavista liputtajista komissio nostaa esiin Europolin Internet Referral Unitin ja INHOPE-verkoston. Yritykset voisivat luoda perusoikeuksia ja demokraattisia arvoja kunnioittavat kriteerit EU-tasolla ilmoitusten laadun parantamiseksi ja laittoman sisällön poistamisen nopeuttamiseksi. Myös toimivaltaisten viranomaisten tulisi voida osallistua ns. luotettavien ilmoittajien raportointimekanismeihin.

Komissio tulee selvittämään edelleen, vuoropuhelussa relevanttien tahojen kanssa, mahdollisuuksia sopia EU:n kattavasta kriteereistä ns. luotettaville ilmoittajille. Verkkoalustojen tulisi tehdä laittomasta verkkosisällöstä ilmoittaminen mahdollisimman helpoksi myös tavallisille käyttäjille.²¹ Verkkoalustojen tulisi luoda omia menetelmiä laittoman verkkosisällön tunnistamiseksi ja poistamiseksi esimerkiksi käyttämällä ns. sisällöntunnistusmekanismeja, eikä ainoastaan toimia muualta saamiensa ilmoitusten perusteella. Tässä yhteydessä komissio nostaa esille sähkökauppadirektiivin 14 artiklassa säädetyn tallennuspalveluntarjoajan (hosting-palvelu) mahdollisuuden vastuuvapautteen tapauksissa, joissa tallennuspalveluja tarjoavalla ei ole aktiivista roolia tai kontrollia kolmannen osapuolen verkkoalustalle lataamasta laittomasta materiaalista ja palveluja tarjoava taho ryhtyy välittömästi toimiin saatuaan tiedon laittomasta sisällöstä. Tältä osin komissio esittääkin näkemyksensä, että laittomaan verkkosisältöön puuttumiseen liittyvien vapaaehtoisten toimien myötä hosting-palveluja tarjoavat tahot eivät menettäisi 14 artiklassa säädettyä vastuuvapautta.²² Komissio myös kannustaa hyödyntämään ja edelleen kehittämään laittoman sisällön automaattista tunnistamista ja suodattamista koskevia tekniikoita, kuitenkin huomioiden yksityisyyden suojaan ja tietosuojaan liittyvät velvoitteet.

2. Verkkoalustojen tulisi **laittoman verkkosisällön poistamisessa** komission näkemyksen mukaan toimia viivyttelöttä. Erityisen nopeasti verkkoalustojen tulisi toimia terroristisiin tekoihin houkuttelevan sisällön poistamiseksi. Laittoman verkkosisällön poistamisen ei tulisi kuitenkaan haitata lainvalvonta- tai oikeusviranomaisten toimintaa. Samalla tulisi olla vankat oikeussuojatoimenpiteet, joilla rajoitetaan riskiä laillisen sisällön poistamiseksi. Komissio toteaa myös, että laittoman verkkosisällön poistamisen yhteydessä haltuun saadut todisteet rikollisesta

²¹ Komission ehdotuksessa audiovisuaalisten mediapalvelujen direktiivin muuttamiseksi tavoitteena on luoda videoita jakaville verkkoalustoille velvollisuus luoda ja operoida mekanismeja käyttäjille sellaisen audiovisuaalisen sisällön raportointiseksi, joka voi vahingoittaa alaikäisten psyykkistä, mielenterveydellistä tai moraalista kehitystä tai sisältää kehotuksen väkivaltaan tai vihaan.

²² Edellä tarkoitettujen tallennuspalvelujen rikos- ja vahingon oikeudellinen vastuu niille tallennetusta laittomasta sisällöstä määräytyy viime kädessä kansallisen lainsäädännön perusteella. Keskeinen säännös on kuitenkin ns. sähkökauppadirektiivin (2000/31/EY) 14 artikla, jonka mukaan tallennus-palvelun tarjoaja voi tietyin edellytyksin saavuttaa vastuuvapauden laittomasta sisällöstä. Säilytyspalvelun tarjoaja ei ole vastuussa kolmannen osapuolen pyynnöstä tallennetuista tiedoista, jos a) palvelun tarjoajalla ei ole tosiasiallista tietoa laittomasta toiminnasta tai tiedoista eikä hänen tiedossaan vahingonkorvausvaatimuksen kyseessä ollen ole tosiasioita tai olosuhteita, joiden perusteella toiminnan tai tietojen laittomuus on ilmeistä tai b) palvelun tarjoaja toimii viipymättä tietojen poistamiseksi tai niihin pääsyn estämiseksi heti saatuaan tiedon tällaisista seikoista.

toiminnasta tulee toimittaa lainvalvontaviranomaisille siltä osin kun lainsäädäntö sitä edellyttää ja ottaen huomioon erityisesti henkilötietojen käsittelyä koskeva sääntely.

Komissio pitää tärkeänä, että verkkoalustat lisäävät avoimuutta laitonta verkkosisältöä koskevasta toimintapolitiikastaan. Lisäksi komissio pitäisi hyvänä sitä, että laittomaan verkkosisältöön liittyvistä ilmoituksista raportoitaisiin avoimesti, ml. saatujen ilmoitusten lukumäärät, niiden perusteella tehdyt toimet ja laittoman verkkosisällön poistoon kulunut aika. Komissio näkisi myös seurannan edistämisen näkökulmasta hyödylliseksi sen, että digitaalisten sisämarkkinoiden alueella nämä raportit standardoitaisiin edes jossain määrin. Perusoikeuksien ja eritoten ilmaisuvapauden ja tiedon saamiseen liittyvän vapauden ylläpitämiseksi komissio pitää erityisen tärkeänä sitä, että järjestelmän väärinkäytön ja mahdollisten liiallisten poistojen osalta laadittaisiin selkeät suojamekanismit. Verkkosisällön lataajalla/omistajalla tulee olla mahdollisuus yksinkertaisin menetelmin antaa ns. vastailmoitus ja moittia verkkoalustan päätöstä poistaa sisältö saatavilta. Mikäli vastailmoituksen perusteella voidaan todeta, että ilmoitettu sisältö tai toiminta ei ole laitonta, tulisi verkkoalustan palauttaa kyseinen sisältö pikimmiten alustalle. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä myös vilpillisesti tehtyjen ilmoitusten ja turhien vastailmoitusten käsittelyyn.

3. Komission näkemyksen mukaan työtä tulisi tehdä myös sen eteen, että jo **kertaalleen poistettua laitonta verkkosisältöä ei olisi mahdollista ladata verkkoon uudelleen**. Komissio rohkaiseekin verkkoalustoja käyttämään ja kehittämään sisällön tunnistustekniikoita, joilla saadaan estettyä laittoman verkkosisällön toistuva lataaminen verkkoon. Komissio kuitenkin painottaa, että automaattisia työkaluja hyödynnettäessä mahdollisten virheellisten päätösten varalta tulee luoda riittävät suojatoimenpiteet päätösten tarkistamiselle ja korjaamiselle.

Suomen kanta

Valtioneuvosto piti komission tiedonantoa tervetulleena, mutta kiinnitti huomiota mm. siihen, että komission tiedonanto koskee käytännössä kaikkea laitonta verkkosisältöä, mikä tekee tiedonannon ja verkkoalustoilta edellytettävien toimien suhteellisuuden arvioimisesta vaikeaa.²³ Valtioneuvosto kiinnittää huomiota siihen, että verkkoalustoille asetettavista velvoitteista/suosituksista aiheutuvat kustannukset ja kokonaisvaltainen hallinnollinen taakka eivät saa nousta liian suuriksi suhteessa tavoitteisiin.²⁴

Jatkotoimenpiteistä

Komissio odottaa verkkoalustojen ottavan tiedonannon suositukset ja periaatteet huomioon ja tehostavan toimiaan laittoman verkkosisällön hävittämiseksi näiden pohjalta. Komissio tarkastelee suositusten edistymistä ja tekee (toukokuussa 2018) sen pohjalta arvion siitä, tarvitaanko laittoman verkkosisällön hävittämiseksi vankempia toimenpiteitä, **kuten sitovaa lainsäädäntöä**.

Lisätietoja: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/liability-online-intermediaries>

²³ Selvästi laittomien aineistojen, esimerkiksi lapsen seksuaaliseen hyväksikäyttöön ja terroristiseen toimintaan yllyttävän materiaalin ollessa kyseessä, verkkoalustoilta voidaan edellyttää enemmän ja ripeämpiä toimia kuin immateriaalioikeusrikkomuksen yhteydessä. Silloin kun laittomuus on tulkinnanvaraista, verkkoalustojen tarjoajalla ei aina ole kykyä tehdä päätelmää aineiston laillisuudesta.

²⁴ Verkkoalustoilla tulisi kuitenkin olla mahdollisuus priorisointiin siten, että eniten resursseja kohdistettaisiin kaikkein vakavimpien, henkeen ja terveyteen kohdistuvien rikosten torjumiseen.

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö	Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 (kirjaamo) Helsinki	Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto	Puhelin 029516001	www.lvm.fi etunimi.sukunimi@lvm.fi kirjaamo@lvm.fi
----------------------------------	---	--	----------------------	--

Suomen kanta:

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/E_99+2017.aspx

Valeutisia koskeva tiedonanto

Komissiolla on parhaillaan käynnissä julkinen konsultaatio, jossa se kokoaa sidosryhmiltä laaja-alaisia näkemyksiä valeutisia koskien. Konsultaatioon on vastattava 23. helmikuuta 2018 mennessä.

Konsultaatioprosessia tullaan täydentämään Eurobarometri-mielipidetutkimuksella, joka käynnistetään alkuvuodesta 2018 Euroopan kansalaisten valeutisia koskivien näkemyksien ja huolien kartoittamiseksi. Komissio on myös perustamassa korkean tason ryhmää (High Level Group, HLG) neuvoakseen poliittisissa hankkeissa puolustautumaan valeutisia ja harhaanjohtavan tiedon levitystä vastaan internetissä.²⁵ Ryhmän ensimmäinen kokous on tarkoitus pitää tammikuussa 2018.²⁶

Lisäksi komissio järjestää valeutisia koskevan sidosryhmäkonferenssin määritelläkseen ongelman rajat, arvioidakseen sosiaalisen median alustojen jo tekemien ratkaisujen tehokkuutta sekä sopiakseen pääperiaatteet tuleviin toimiin.

Valeutisia koskevaa, ei säädösinstrumentteja sisältävää tiedonantoa odotetaan kevään 2018 aikana. Saksa ja nyt myös Ranska (<http://www.france24.com/en/20180103-watch-live-macron-addresses-french-press-corps-media>) ovat olleet aktiivisia valeutisten kitkemisessä lainsäädännön avulla. Tämä aiheuttanee myöhemmin paineita myös EU-tason lainsäädännön kehitykselle.

Lisätietoja: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/fake-news>

Asetus datan vapaasta liikkuvuudesta EU:ssa (Free Flow of Data)

Komissio antoi ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi puitteista muiden kuin henkilötiedon vapaalle liikkuvuudelle Euroopan unionissa 13.9.2017 (COM/2017/495 final). Datalla tarkoitetaan ehdotuksessa muita tietoja kuin yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitettuja henkilötietoja.

Asetuksen johdanto-osan 11 perustelukappaleen mukaan asetusta pitäisi soveltaa tietojen tallentamiseen tai käsittelyyn laajassa merkityksessä. Sen pitäisi kattaa eri tasoinen tietojen käsittely tietojen tallentamisesta (infrastruktuuripalvelu – IaaS), tietojen käsittelyyn eri alustoilla (alustapalvelu – PaaS) tai eri sovelluksissa (ohjelmistopalvelu – SaaS).

Ehdotettu asetukset on tiivis ja aineellisen oikeuden osalta ylätasoinen. Asetuksen sisällön voi jakaa kolmeen osaan: 1) yleiset säännökset, 2) periaatetason säännökset datan vapaan liikkuvuuden periaattees-

²⁵ Ryhmän tehtävänä tulee olla neuvoa komissiota kaikissa valeutisten levitystä koskevissa asioissa perinteisessä sekä sosiaalisessa mediassa sekä siinä, kuinka selviytyä sen sosiaalisista ja poliittisista vaikutuksista.

²⁶ Ryhmän tehtävät ovat tarkemmin kuvattuna osoitteessa <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/call-applications-selection-members-high-level-group-fake-news>

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö	Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 (kirjaamo) Helsinki	Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto	Puhelin 029516001	www.lvm.fi etunimi.sukunimi@lvm.fi kirjaamo@lvm.fi
----------------------------------	---	--	----------------------	--

ta, datan saatavuudesta viranomaiskäyttöön ja datan siirrettävyydestä sekä 3) hallintoa koskevat säännökset.

Alustojen kannalta merkityksellisiä ovat säännös datan vapaan liikkuvuuden periaatteesta sekä datan siirrettävyyttä koskeva säännös:

- Datan vapaata liikkuvuutta koskevan periaatteen mukaan jäsenvaltiot eivät saa laeissa, asetuksissa tai hallinnollisissa käytännöissä asettaa datan käsittelylle sijaintirajoituksia. Esimerkiksi jäsenvaltio ei voi vaatia, että data säilytetään sen alueella. Poikkeuksena pääsääntöön on tilanteet, joissa yleinen turvallisuus oikeuttaa sijaintivaatimukset.
- Asetuksessa pyritään helpottamaan ammattikäyttäjien mahdollisuutta vaihtaa palveluntarjoajaa. Asetus edellyttää, että komissio kannustaa alan toimijoita itsesääntelyyn datan siirrettävyyden osalta.

Komission valmisteluasiakirjoissa tuodaan esille, että datan vapaa liikkuvuus hyödyttäisi säilytyspalveluiden käyttäjiä hintojen alenemisen kautta. Arvion mukaan ammattikäyttäjien hyöty olisi 7,2 miljardia euroa. Suurimpia hyötyjä datan vapaasta liikkuvuudesta olisivat kuitenkin palveluiden tarjoajat, jotka voisivat vapaammin sijoittaa kapasiteettiaan. Arvioidut hyödyt heille olisivat 19,5 miljardia euroa.

Suomi on suhtautunut myönteisesti datan vapaaseen liikkuvuuteen:

- e-kirje Euroopan datavetoisen talouden rakentamista koskevasta tiedonannosta: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/E_8+2017.aspx
- e-jatkokirje digitaalisten sisämarkkinoiden strategian välitarkastelusta: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/E_21+2015.aspx
- u-kirjelmät asetusehdotuksesta: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/U_59+2017.aspx

Neuvosto on muodostanut näkemyksensä komission ehdotukseen:

<http://www.consilium.europa.eu/media/32307/st15724-re01en17.pdf>

Euroopan parlamentti ei ole vielä muodostanut näkemystensä. Sen jälkeen neuvottelut parlamentin, komission ja neuvoston välillä jatkuvat. Tilanne:

[http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?reference=2017/0228\(COD\)&l=en#keyEvents](http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?reference=2017/0228(COD)&l=en#keyEvents)

Sähköisen viestinnän tietosuojalainsäädännön uudistaminen (ePri-vacy)

Euroopan komissio teki 10.1.2017 ehdotuksen sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin korvaamisesta EU:n asetuksella sähköisen viestinnän tietosuojasta (ePrivacy), jolla suojattaisiin viestinnän luottamuksellisuutta ja yksityiselämän suojaa sähköisessä viestinnässä.

Hallitus suhtautuu positiivisesti komission ehdotukseen, sillä se edistäisi mm. viestinnän luottamuksellisuuden ja yksityisyyden suojan toteutumista sähköisessä viestinnässä. Hallitus antoi asiaa koskevan kirjelmän eduskunnalle 16. helmikuuta 2017. Sääntelyä laajennettaisiin koskemaan myös internetin päällä tarjottavia viestintäpalveluja (kuten älypuhelinien pikaviestintäsovellukset). Hallituksen mukaan yksityisyyden suojan tulisi koskettaa yhtäläisesti kaikkia palveluja, joiden avulla kansalaiset ja yritykset voivat viestiä sähköisesti.

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö	Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 (kirjaamo) Helsinki	Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto	Puhelin 029516001	www.lvm.fi etunimi.sukunimi@lvm.fi kirjaamo@lvm.fi
----------------------------------	---	--	----------------------	--

Asetusehdotuksen käsittely jatkuu neuvoston työryhmässä. Komission ehdotuksen mukaan asetuksen soveltaminen alkaisi toukokuussa 2018.

Tilanne: <http://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-connected-digital-single-market/file-e-privacy-reform/12-2017>

Digitaalitalouden oikeudenmukainen verotus²⁷

Komissio julkaisi 21.9.2017 tiedonannon oikeudenmukaisesta verotuksesta digitaalisilla sisämarkkinoilla. Komission mukaan nykyiset verosäännökset eivät sovellu liiketoimintaan, joka tapahtuu verkon välityksellä ja ilman fyysistä läsnäoloa palveluiden sijaintivaltiossa. Kyseistä toimintaa harjoittavat yritykset kuitenkin hyödyntävät kyseisten valtioiden infrastruktuuria sekä vakiintunutta oikeusjärjestelmää.

Digitaalisen toiminnan oikeudenmukainen verotus on haaste, jonka osalta ei ole vielä saavutettu kansainvälistä konsensusta. Komission mukaan sen toimet ovat pyrkineet takaamaan periaatteen, jonka mukaan EU:ssa toimivien yritysten pitäisi maksaa veronsa sinne, missä voitot ja arvo luodaan. Yksittäisten valtioiden yksittäisillä toimilla voidaan saada aikaan sisämarkkinoiden pirstoutumista. EU-tasolla on komission mukaan jo tehty paljon toimia aggressiivisen verosuunnittelun ja läpinäkyvyyden lisäämiseksi.

Komission mukaan voittoa pitäisi verottaa siellä, missä arvo luodaan. Ensin on arvioitava, missä verotetaan (nexus): Miten synnytetään ja suojellaan verotusoikeutta valtiossa, joissa yritykset voivat tarjota digitaalisia palveluita ilman, että ne ovat fyysisesti läsnä siitä huolimatta, että niillä on taloudellinen läsnäolo kyseisessä valtiossa.

Toinen kysymys on se, mitä verotetaan: Miten allokoidaan tuloa uudessa digitaalisuuden kattamissa liiketoimintamalleissa, joissa keskeisiä ovat aineettomat varallisuuserät, data ja tietotaito.

Tärkeä vaihe on, kun OECD esittää keväällä 2018 väliaikaraportin digitaalisen talouden verotuksesta G20-maille. Komission mukaan on tärkeää löytää kansainvälisen tason poliittinen ratkaisu. EU-jäsenvaltioilla tulisi olla koordinoitu kanta, jotta sillä olisi enemmän vaikutusta kansainvälisellä tasolla. Lopputuloksen pitäisi stabilisoida jäsenvaltioiden veropohjaa. EU:n pitäisi varmistaa, että EU:ssa aikaansaadut voitot verotetaan tehokkaasti jäsenvaltioissa ja jaetaan uudelleen oikeudenmukaisella tavalla. EU:n on samanaikaisesti tutkittava kaikkia mahdollisia ratkaisuja, jotta sisämarkkinoilla otettaisiin käyttöön uudet säännöt digitaalisen talouden verottamiseksi. Tavoitteena on oikeudenmukaisuus, kilpailukyky, sisämarkkinoiden eheys ja vakaus.

Lyhyellä tähtämellä on tarpeen arvioida myös muita keinoja, joilla voidaan turvata jäsenvaltioiden suoria ja epäsuoria veropohjia. Komissio esittelee joitakin vaihtoehtoisia keinoja: 1) Tasausvero: Vero kaikille verottamatta tai riittämättä verotetuille tuloille, jotka ovat peräisin internetpohjaisista toiminnista sekä yritysten välillä että yritysten ja kuluttajien välillä; hyvitetävä vero yhteisöverosta tai erillinen vero. 2) Lähdevero: Erillinen, bruttoperusteinen lähdevero tietyille maksuille, joita tehdään eisuville toimijoille, jotka tarjoavat tuotteita ja palveluita verkossa. 3) Digitaalisten palveluiden tai mai-

²⁷ Tekstin lähteenä VM:n valmisteleva e-kirje:

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kasittelytiedot/Valtiopaivaasia/Sivut/E_86+2017.aspx

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö	Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 (kirjaamo) Helsinki	Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto	Puhelin 029516001	www.lvm.fi etunimi.sukunimi@lvm.fi kirjaamo@lvm.fi
----------------------------------	---	--	----------------------	--

nostoiminnan tuottojen vero: Erillinen vero, jota sovellettaisiin kaikkiin transaktioihin, joita tehdään etänä jäsenvaltion kansalaisen ja ei-asuvan yrityksen kanssa, jolla on merkittävä taloudellinen läsnäolo.

ECOFIN hyväksyi digitaalitalouden verotusta koskevat, pitkälti komission tiedonannon linjojen mukaiset päätelmät 5.12.2017: <http://www.consilium.europa.eu/media/31933/st15175en17.pdf>

Komissiolta odotetaan myös lainsäädäntöesitystä kevään 2018 aikana.

Komissio järjesti asiasta 3.1.2018 päättyneen julkisen kuulemisen.
https://ec.europa.eu/info/consultations/fair-taxation-digital-economy_fi

Tilanne:<http://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-deeper-and-fairer-internal-market-with-a-strengthened-industrial-base-taxation/file-fair-taxes-for-the-digital-economy/12-2017>

Lisätietoja:https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/company-tax/fair-taxation-digital-economy_en ja http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-3305_en.htm

Suomen kanta:

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/E_86+2017.aspx

Id Versionumero

Liikenne- ja viestintäministeriö	Käyntiosoite Eteläesplanadi 16 (kirjaamo) Helsinki	Postiosoite PL 31 00023 Valtioneuvosto	Puhelin 029516001	www.lvm.fi etunimi.sukunimi@lvm.fi kirjaamo@lvm.fi
----------------------------------	---	--	----------------------	--